

Predmet C-582/23 [Wiszkier]ⁱ

**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda**

Datum podnošenja:

20. rujna 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi (Poljska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

2. kolovoza 2023.

Tužitelj:

R.S.

uz sudjelovanje:

C. spółka akcyjna we W.

Syndyk masy upadłości M.S. i R.S.

Syndyk masy upadłości G. spółki akcyjnej w upadłości w.

J. J.

M. G.

Predmet glavnog postupka

Utvrđivanje plana otplate u okviru postupka u slučaju nesolventnosti koji se odnosi na fizičku osobu.

ⁱ Naziv ovog predmeta je izmišljen i ne odgovara stvarnom imenu nijedne stranke u postupku.

Predmet i pravna osnova prethodnog pitanja

Mogućnost pozivanja na nepoštene odredbe u potrošačkim ugovorima u kontekstu postupka u slučaju nesolventnosti; Direktiva 93/13; članak 267. UFEU-a

Prethodna pitanja

1. Treba li članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim [odredbama] u potrošačkim ugovorima tumačiti na način da im se protive nacionalne odredbe kojima se predviđa da stečajni sud obvezuje popis tražbina koji je potvrdio stečajni sudac u postupku u slučaju nesolventnosti, što onemogućuje da stečajni sud koji donosi rješenje kojim se završava postupak ocjenjuje nepoštenost ugovornih odredbi?

2. Treba li članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim [odredbama] u potrošačkim ugovorima tumačiti na način da im se protive nacionalne odredbe kojima se ne dopušta određivanje privremenih mjera u postupku u slučaju nesolventnosti i stoga mogu odvratiti potrošače od toga da koriste zaštitu koja im se dodjeljuje Direktivom Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim [odredbama] u potrošačkim ugovorima?

Navedene odredbe prava Unije

Direktiva Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim [odredbama] u potrošačkim ugovorima: članak 6. stavak 1., članak 7. stavak 1.

Navedene odredbe nacionalnog prava

1. Ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (Zakon o stečaju od 28. veljače 2003.) (Dz.U. iz 2019., poz. 498., kako je izmijenjen)

2. Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – kodeks postępowania cywilnego (Zakon od 17. studenoga 1964. – Zakonik o građanskom postupku) (Dz.U. iz 2021., poz. 1805., kako je izmijenjen): članak 730., članak 730.¹ (postupak izricanja zaštitne mjere)

3. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – kodeks pracy (Zakon od 26. lipnja 1974. – Zakonik o radu) (Dz.U. iz 2022., poz. 1510., kako je izmijenjen):

Članak 87. stavak 3. Odbici se mogu izvršiti unutar sljedećih granica:

1. u slučaju ovrhe uzdržavanja – do tri petine plaće;
2. u slučaju ovrhe drugih potraživanja ili odbitaka novčanih predujmova – do polovice plaće.

Sažeti prikaz činjeničnog stanja i postupka

Rješenjem od 15. listopada 2019. Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi (Općinski sud gradske četvrti Centar u Łódzu, Poljska) proglasio je nesolventnost osobe R. S. kao fizičke osobe koja ne obavlja gospodarsku djelatnost.

U stečajnu masu ulazila je, među ostalim, polovica udjela u vlasništvu nad nekretninom. Udio je prodan za 350 000 poljskih zlota. Na nekretnini je bila upisana hipoteka radi osiguranja otplate kredita s kamatama te drugim troškovima i tražbinama u iznosu od 832 696,77 poljskih zlota u korist vjerovnika G. koji je dioničko društvo. Vjerovnik G. u ovom je postupku u slučaju nesolventnosti primio iznos od 360 671,91 poljskog zlota kao rezultat izvršavanja planova podjele.

U postupku u slučaju nesolventnosti osobe R.S. sastavljen je popis tražbina koji je potvrdio stečajni sudac rješenjem od 26. travnja 2021. Na popisu su navedene prijavljene tražbine u ukupnom iznosu od 1 247 127,93 poljskih zlota, pri čemu je vjerovnik G. prijavio tražbinu u iznosu od 975 362 poljska zlota. Nesolventna osoba priznala je sve prijavljene tražbine. Nesolventna osoba i vjerovnik nisu podnijeli prigovor protiv popisa tražbina.

Obveza prema društvu G. nastala je u vezi s kupnjom nekretnine. Nesolventna osoba R. S. zajedno sa svojom suprugom M. S. i osobama L. K. i A. K. sklopila je 30. ožujka 2007. ugovor o hipotekarnom kreditu indeksiranom u švicarskim francima u iznosu od 489 821,63 poljska zlota na razdoblje od 360 mjeseci. Nakon indeksacije kredita, korisnici kredita obvezali su se da će vjerovniku vratiti 211 952,23 švicarska franka.

Prema mišljenju suda, predmetni ugovor sadržava nepoštene ugovorne odredbe koje mogu dovesti do njegove ništavosti. To bi značilo da obveza prema vjerovniku ne premašuje iznos od 489 821,63 poljska zlota, a, s obzirom na to da se protiv osoba L. K. i A. K. također vodi postupak u slučaju nesolventnosti, a vjerovnik je primio iznos od prodaje polovice udjela u nekretnini u drugom postupku u slučaju nesolventnosti, obveza bi iznosila 0 poljskih zlota, što zahtijeva dodatno utvrđivanje činjenica.

Sud pred kojim se vodi postupak trebao bi, vodeći se popisom potraživanja utvrđenim u postupku u slučaju nesolventnosti, utvrditi plan otplate za nesolventnu osobu R. S. u skladu s mogućnostima zarade osobe R. S. i iznosom nepodmirenih obveza. Osoba R. S. zahtijeva otpust dugova bez utvrđivanja plana otplate ili, podredno, utvrđivanje plana otplate na razdoblje od 6 mjeseci u iznosu od 500 poljskih zlota. Vjerovnik G. zahtijeva utvrđivanje plana otplate u iznosu od najmanje 2000 poljskih zlota mjesečno na razdoblje od 36 mjeseci. Ostali vjerovnici nisu zauzeli nikakvo stajalište u tom pogledu. Stečajni povjerenik zahtijeva utvrđivanje plana otplate u iznosu od 2500 poljskih zlota mjesečno na razdoblje od 36 mjeseci.

Nesolventna osoba R. S. i dalje je zaposlena. Prima oko 3500 poljskih zlota plaće na svoj bankovni račun, a drugi dio plaće u iznosu od oko 3500 poljskih zlota uplaćuje se u stečajnu masu radi plaćanja vjerovnicima nesolventne osobe, uključujući društvo G.

Stečaj društva G. objavljen je 20. srpnja 2023. i postupak se dalje vodi sa stečajnim upraviteljem.

Sažeti prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 1 Postupkom u slučaju nesolventnosti koji se vodi protiv potrošača načelno se postižu dva cilja, namijenjen je namirenju vjerovnika nesolventne osobe i omogućuje nesolventnoj osobi otpust dugova. Postupak vodi stečajni sudac, odnosno sudsko tijelo koje obavlja sve radnje osim onih koje su u nadležnosti stečajnog suda. Tijekom postupka u slučaju nesolventnosti potrošača izvršava se likvidacija imovine nesolventne osobe, određuje se popis tražbina, obavlja se raspodjela prihoda između vjerovnika, a postupak završava utvrđivanjem plana otplate na razdoblje od 36 mjeseci.
- 2 Popisom tražbina utvrđuju se vjerovnici koji sudjeluju u postupku i iznosi njihovih tražbina. Stečajni sudac načelno ne preispituje meritum popisa. Tražbine na popis stavlja povjerenik, a nesolventna osoba ima pravo izjaviti priznaje li tražbinu ili ne. Nakon podnošenja popisa stečajni sudac to objavljuje i nesolventna osoba i vjerovnici imaju ga pravo osporavati podnošenjem prigovora. Prigovor se podnosi isključivo u roku od dva tjedna od dana objave. Nakon tog datuma sudionici u postupku više ga ne mogu osporavati. Stečajni sudac potvrđuje popis ako protiv njega nije podnesen prigovor i popis je obvezujući tijekom postupka, sve do trenutka njegove izmjene na odgovarajući način.
- 3 Nedvojbeno je da ni povjerenik ni stečajni sudac nisu ispitali ugovor sklopljen s vjerovnikom G. s obzirom na nepoštene ugovorne odredbe. Stečajni sudac također nije mijenjao popis po službenoj dužnosti.
- 4 Nesolventna osoba izjavila je da priznaje tražbinu u cijelosti, što može značiti da nije zahtijevala dodjelu zaštite povezane s nepoštenim ugovornim odredbama koje primjenjuje prodavatelj robe ili pružatelj usluga. Međutim, u dopisu upućenom sudu nakon zatvaranja rasprave punomoćnik nesolventne osobe istaknuo je mogućnost ništavosti ugovora sklopljenog s društvom G. zbog korištenja nepoštenih ugovornih odredbi i posljedičnog smanjenja otplate.
- 5 Iz spisa postupka u slučaju nesolventnosti ne proizlazi da je nesolventna osoba bila obaviještena o tome da su ugovorne odredbe s društvom G. možda nepoštene i da je svjesno izjavila da ne koristi zaštitu koja joj se dodjeljuje na temelju Direktive 93/13. Isto tako, do 3. studenoga 2022. u postupku je nije zastupao odvjetnik.

- 6 Odredbama nacionalnog prava koje su na snazi stečajnom se sudu ne dopušta da prilikom utvrđivanja plana otplate samostalno ispituje nepoštenost ugovornih odredbi. Ako se pojave dvojbe u pogledu nepoštenosti ugovornih odredbi, stečajni sud može odgoditi razmatranje predmeta i uputiti predmet stečajnom sudu kako bi razmotrio izmjenu popisa tražbina po službenoj dužnosti. To dovodi do neopravdanog kašnjenja u razmatranju predmeta, s obzirom na to da sud na raspravi zakazanoj radi utvrđivanja plana otplate obično već raspolaže svim potrebnim informacijama koje omogućuju ocjenu nepoštenosti ugovornih odredbi. Osim toga, već su izvršene sve radnje povezane s likvidacijom imovine, raspodjelom prihoda i popisom tražbina. Izmjena popisa formalan je postupak jer zahtijeva sastavljanje obrazloženja po službenoj dužnosti, dostavljanje sudionicima u postupku i objavu. Isto tako, stečajni sudac nije obavezan stajalištem stečajnog suda i može utvrditi da ne postoji osnova za izmjenu popisa po službenoj dužnosti.
- 7 Uzimajući u obzir nepoštenost ugovornih odredbi, stečajni sud koji odlučuje o planu otplate za nesolventnu osobu mogao bi utvrditi plan otplate u manjem iznosu ili ga uopće ne utvrditi ako se pokaže da su prikupljena sredstva dostatna za podmirivanje svih obveza. Ta će okolnost zahtijevati daljnje utvrđivanje činjenica, koje ovisi o tome ima li sud koji je uputio zahtjev pravnu mogućnost dodjele pravne zaštite nesolventnoj osobi.
- 8 Tijekom postupka u slučaju nesolventnosti nesolventna osoba nije imala mogućnost samostalnog podnošenja tužbe radi stjecanja zaštite prava koja proizlaze iz Direktive 93/13 – njezinom je imovinom upravljala uprava, a nastavlja upravljati povjerenik.
- 9 Nesolventna osoba mogla je osporavati popis tražbina. Međutim, za podnošenje prigovora treba platiti razmjernu pristojbu vlastitim sredstvima (50 % njezine plaće uzima povjerenik kao uplatu u stečajnu masu). Isto tako, prigovor je formalan dopis i zahtijeva da se u njemu navedu svi prigovori i dokazi. Moguće je i da nesolventna osoba u trenutku sastavljanja popisa u postupku nije bila svjesna toga da su odredbe u ugovoru s društvom G. nepoštene.
- 10 Kao što je to istaknuo Sud Europske unije u presudi od 5. ožujka 1996. u predmetima C-46/93 i C-48/93 Brasserie du Pêcheur i Factortame, kad se pravom Unije dodjeljuje pojedincu prava, potrebno je osigurati i sredstva koja omogućuju njihovo djelotvorno ostvarivanje. Pravo Unije načelno ne uređuje postupovna pitanja povezana s ostvarivanjem zahtjeva koji se temelje na pravu Unije i na državama članicama je da uredi to pitanje (načelo postupovne autonomije), pri čemu su granice te slobode određene načelima ekvivalentnosti i djelotvornosti.
- 11 Prilikom razmatranja predmeta o utvrđivanju plana otplate sud koji je uputio zahtjev zaključio je da nacionalne odredbe koje su na snazi mogu nesolventnom potrošaču prekomjerno otežati ili čak onemogućiti zaštitu njegovih prava koja proizlaze iz Direktive 93/13. S druge strane, Zakon o stečaju ne dopušta sudu pred

kojim se vodi predmet o utvrđivanju plana otplate da ispita ugovor s obzirom na nepoštene odredbe.

- 12 Sud Europske unije u više je navrata istaknuo da je ispitivanje nepoštenosti ugovornih odredbi po službenoj dužnosti obveza nacionalnih sudskih tijela i prekomjerni opseg posla ili druge praktične poteškoće ne opravdavaju izbjegavanje te obveze (primjerice rješenje od 26. studenoga 2020., C-807/19, DSK Bank EAD).
- 13 Međutim, u postupku u slučaju nesolventnosti teško je utvrditi odgovornost za provođenje tog ispitivanja među tijelima u postupku i stoga se ispitivanje u praksi ne provodi. Stečajni sudac samo formalno ispituje prijavljene tražbine i prosljeđuje ih povjereniku koji ih ispituje s obzirom na meritum i sastavlja popis tražbina. Stečajni sudac nema pravnu mogućnost izmjene popisa prije njegova potvrđivanja, osim ako subjekt koji je ovlašten podnese prigovor. U ovom predmetu nije podnesen prigovor i stoga je stečajni sudac potvrdio popis tražbina.
- 14 Tijekom postupka pred stečajnim sucem nesolventna osoba nije se pozivala na nepoštenost odredbi ugovora sklopljenog s vjerovnikom G. Stečajni sudac stoga nije imao obvezu ispitati tražbine navedene na popisu koja proizlazi iz nacionalnog prava. Punomoćnik nesolventne osobe istaknuo je taj prigovor tek pred sudom koji je uputio zahtjev čija je zadaća bila da donese odluku o utvrđivanju plana otplate ili otpusti dugove nesolventne osobe, a tom odlukom završava postupak u slučaju nesolventnosti.
- 15 Treba istaknuti i da, kao što to proizlazi iz izjava nesolventne osobe, nakon odbitaka u stečajnu masu od njezine plaće preostaje iznos od 3500 poljskih zlota koji nije dostatan za pokrivanje njezinih troškova i troškova njezine obitelji. Odredbe koje su na snazi u postupku u slučaju nesolventnosti koji se vodi u ovom predmetu ne dopuštaju da sud ili stečajni sudac na bilo koji način intervenira u iznos tog odbitka.
- 16 Očito je da su sredstva prikupljena tijekom postupka u slučaju nesolventnosti namijenjena namirenju svih vjerovnika, a ne samo društva G.; međutim, s obzirom na iznos uplata u stečajnu masu i drugih obveza u bliskoj se budućnosti može pokazati da će sredstva prikupljena u stečajnoj masi biti dovoljna za njihovo namirenje (osim sporne tražbine). U skladu s nacionalnim pravom, plaća nesolventne osobe i dalje ulazi u stečajnu masu, a eventualni višak predat će joj se tek nakon okončanja postupka u slučaju nesolventnosti.
- 17 Sud Europske unije u presudi od 15. lipnja 2023. u predmetu C-287/22, Getin Noble Bank, već je presudio da članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 valja tumačiti na način da im se protivi nacionalno zakonodavstvo prema kojem nacionalni sud može odbiti zahtjev potrošača za određivanje privremenih mjera kojima se traži obustava, do donošenja konačne odluke o poništenju ugovora o kreditu koji je sklopio taj potrošač zbog toga što sadržava nepoštene odredbe, plaćanja mjesečnih obroka koji dospijevaju na temelju navedenog

ugovora o kreditu, kada je određivanje tih privremenih mjera nužno kako bi se osigurala puna učinkovitost te odluke.

- 18 Međutim, u postupku u slučaju nesolventnosti ne predviđa se mogućnost da sud, ni na zahtjev ni po službenoj dužnosti, primijeni privremene mjere.
- 19 Točno je da nesolventna osoba ima pravo zatražiti isključivanje dijela njegove plaće iz stečajne mase, ali to bi zahtijevalo sazivanje sastanka vjerovnika i donošenje odluke dvotrećinskom većinom glasova vjerovnika i stoga bez pristanka društva G. nesolventna osoba ne može dobiti zaštitu, zbog čega je taj pravni lijek u potpunosti nedjelotvoran.
- 20 U presudi od 19. lipnja 1990., C-213/89, Factortame I, Sud je istaknuo da pravo Unije zahtijeva mogućnost primjene djelotvornih privremenih mjera kako bi se zaštitila prava koja proizlaze iz prava Unije.
- 21 Očito je da bi određivanje privremenih mjera u postupku u slučaju nesolventnosti zahtijevalo da sud odvagane interese, ne samo nesolventne osobe, nego i drugih vjerovnika koji sudjeluju u postupku. Priroda postupka u slučaju nesolventnosti kao univerzalne ovrhe nad imovinom dužnika načelno se, prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, protivi primjeni privremenih mjera radi smanjivanja otplate nesolventne osobe.
- 22 Međutim, uređenje koje isključuje primjenu privremenih mjera može odvratiti nesolventnu osobu od traženja zaštite na temelju Direktive 93/13 ili čak od toga da izjavi da je ne traži, što onemogućuje postizanje cilja Direktive, a to je da se osigura da ugovori koji se sklapaju s potrošačima ne sadržavaju nepoštene odredbe.